

INNEGOLFENS HISTORIE

Skrevet av Lars Havrevold

1. INNLEDNING

Det ryktes at da Stephen Newey og David Lloyd var ansvarlig for junioravdelingen i Oslo Golfklubb på slutten av 1980 tallet, tok de med seg juniorene til Sagene Squash hvor det stor noe man kalte en golfsimulator lørdag formiddag. Der kunne man slå baller mot en skjerm og lengden ble beregnet på et vis og plassert i det nærmest punktet man hadde bilde av i et bildearkiv. Nøyaktigheten var elendig, men både juniorer og trenere hadde det moro og holdt miljø og interesse i gang.

Så, da golfen i Norge begynte sin vekst på slutten av åttitallet, kom det mange nye utøvere inn i golfsporten med svært forskjellige bakgrunner og utgangspunkter. Med golfbaner som var stengt halve året, begynte behovet for å se på mulighetene for å trene og slå ball også om vinteren å melde seg.

Treningsanlegg innendørs betydde på den tiden en innendørs driving range og krevde stor plass og rimelige lokaler. Nedbyggingen av mekanisk industri var begynt og det var tilgang på store lokaler som kunne egne seg. Kreative sjeler med utspring fra Oslo Golfklubb med Arild Wahlstrøm og tidligere fotballspiller Kjell Kaspersen startet Golfsenteret AS i 1990 på Myrens verksted på Torshov. Med «Skippern», Olav Marcussen og Maler'n Erik Jacobsen, sammen med Jan Aaseth ble Golfsenteret en «Grønt Kort fabrikk» og starten på Norsk Innegolf som i dag er vokst til å telle like mange anlegg enn det er golfklubber i Norge.

30 år etter har teknologi og samfunnsutvikling sørget for at dagens vintergolf ser annerledes ut enn da Golfsenteret ble etablert, og det er blitt et betydelig tilskudd til både rekruttering og ivaretagelse av golfens utøvere i alle kategorier. I 2024 vil 35% av all golf som spilles i Norge foregå innendørs.

Veksten i Innegolfen er delvis et resultat av de mulighetene teknologisk utvikling har gitt oss. Vi ser denne veksten også kommer i land hvor man kan spille hele året ute, men hvor nye og yngre golfspillere som er vokst opp med skjermer på alle kanter slår ball med stor entusiasme uten nødvendigvis å besøke en 18 hulls golfbane. Golf utenfor golfklubben er i ferd med å vokse seg både stort og viktig.

2. DEN SPEDE BEGYNNELSE 1990 -1995

Suksessen for Golfsenteret gjorde at også andre tenkte i disse baner. I Grenseveien på Helsefyr startet Frode Larsen og Bent Ellingsen Oslo Golfhall i 1994, og der fungerte David Lloyd og John Uppard som trenere. Deretter fulgte Bærum Golfsenter i Grini Næringspark, med Morten Erichsen som frontfigur, Skøyen Golfsenter på gamle Nebb sine fraflyttede industrilokaler. Østfold Golfhall med Per Aarum og Frank Skarpnord i Sarpsborg og Haug Golfsenter på Haug Gård utenfor Drøbak var også

tidlig ute. Felles for disse var innendørs driving range med en viss slaglengde. Golfsenteret på Sandaker hadde en simulator som var av beskjeden kvalitet og lite brukt. Det var sannsynligvis den som tidligere er nevnt fra Sagene Squashsenter. En maskin levert av et amerikansk firma Par T. Teknologien var enkel, og grafikken var sammensatt av en mengde fotografier og man valgte det som var nærmest.

NOEN AV INNEGOLFENS PIONERER

3. NESTE FASE: VINTERKLUBBEN INN FRA KULDEN.

I 1995 var artikkel-forfatteren og Ketil Nissen Lie på forretningsreise i USA. Med nyervervede grønne kort skulle det også spilles golf selv om reisens hovedformål var mot helt andre markeder. Ved en tilfeldighet støtte de på Full Swing Golf som produserte golfsimulatorer. Etter noen prøverunder og hyggelig samvær med noen mormonere fra San Diego, reiste de hjem med agenturet for FullSwing simulatorer. Produktet var bra, og simulatorgolf ble morsomt. Vi tenkte at dette skulle bli lett å selge i Norge. Der tok vi feil. De etablerte gutta med Golfsenteret i spissen, var ikke interessert. Erfaringene med simulator var svært dårlig. Lars og Ketil etablerte isteden Innesvingen Golf, og det første senteret ble etablert.

Det ble bygget et rent simulatorsenter på Østerås med fire simulatorer høsten 1995. I motsetning til golfsentrene i store kalde industrilokaler, var Innesvingen innredet i tidligere kontorlokaler og det ble varmt og en mye lunere atmosfære. Dette ble raskt en suksess. Med byggmester Harald Stange som sjef, ble det servert kaffe, vafler og ferske baguetter og senteret ble raskt fylt med både enkeltpillere og bedrifter. Jørgen Van Vuuren, som på den tiden var en habil golfspiller og selger for Mizuno, ble ansatt som markedsfører. Etter hvert ble det simulatorer både på Sandaker, i Østfold Golfhall, hos Per Aarum og Frank Skarpnord på Haug Gård i Drøbak. Bærum Golfsenter i Grini Næringspark ble startet Morten Erichsen og senere overtatt av

Norske Golfarrangementer (NGA) og Innesvingen Golf. Innesvingen Golf ekspanderte, og i 2000 gjorde man en stor ombygging og etablerte Europas største simulatorsenter med 11 simulatorer. Med en innredning som lignet mer på en kafe enn et treningscenter for golf. Mens det på den tiden var vanlig med askebeger på bordene, fikk Østerås også sitt eget røykerom noe som ville vært utenkelig i dag. Samtidig var bygging av utendørs golfanlegg i vinden, og Innesvingen Golf etablerte Innesvingen Losby i forbindelse med etableringen av Losby Golfpark. Landets første helårs golfanlegg var etablert.

Selv om det naturlig nok var flest etableringer av innendørsgolf på Østlandet, dukket det opp initiativ flere steder. Bergen Golfsenter var tidlig ute i 1999 og Trondhjem Golfsenter et par år etter og disse er sentre som har vokst og fortsatt er i full drift. Det dukket etter hvert opp simulatorer på steder som Voss, Lillehammer, Bjørnefjorden, Tromsø, Bodø og Svalbard blant flere. Det dukket opp på hoteller, på Kielfergen, cruisebåter og på Oljeplattformer i Nordsjøen. Det ble også bygget simulatorrom hjemme hos privatpersoner, en trend som er sterkt voksende i USA.

Rundt 2005 fantes det 25 golfsentre rundt om i landet og det ble til og med avholdt uoffisielt NM mellom i simulatorgolf med kvalifisering ute i sentrene og finale på Innesvingen Østerås.

I 2006 flyttet Innesvingen Golfsenter til nybygde lokaler ved Haga Golfklubb i Bærum. Det ble senere omdøpt til Toppgolf, som i 2020 var et av Europas største helårs treningsanlegg for golf og landets mest besøkte golfanlegg.

I årene som fulgte ble det spilt ca 15.000 golfrunder på senteret, noe som tilsvarte det samme som på en gjennomsnittlig norsk golfbane.

4. PRIVAT FINANSIERING

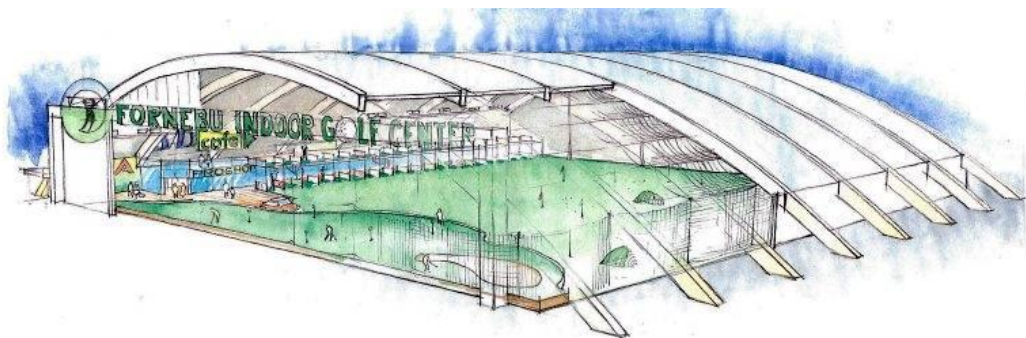
Bilde fra Toppgolf i Bærum

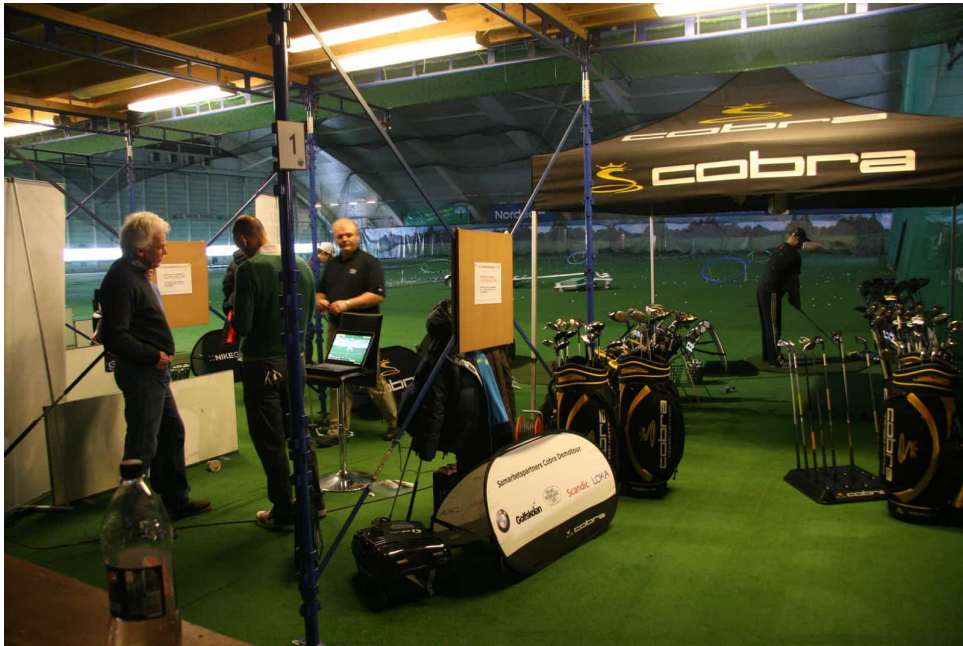
Med suksessen for simulatorgolf blant ivrige golfspillere økte behovet for mer kapasitet. Med en kostnad på nærmere en halv million kroner pr installasjon krevde

dette finansielle muskler og risikokapital. Noen av de ivrigste kundene på Innesvingen Østerås var Ole Jacob Figenbaum og Olaf Eie. Med sterk forankring i elitegolf fra Oslo Golfklubb og finansmiljøet rundt, ble Figenbaum en solid støttespiller for utvikling av golf og treningsfasiliteter og muliggjorde Innesvingen Golf sin satsning utover Østerås, og som senere utviklet seg til Toppgolf. De innendørsentre som etter hvert ble etablert ble startet som aksjeselskaper med kommersiell profil av entusiaster som var villige til å satse tid og sparepenger.

5. FORNEBU INDOOR GOLFCENTER

Med sterk vekst i golfens popularitet økte også behovet for trening på alle nivåer. I 2004 så en dansk gruppe med Benny Christiansen og Ronny Kert muligheten til å bygge en innendørs driving range i en av de gamle flyhangarene på Fornebu. Med Benny's kone Conni og Gitte Ruisberg har de holdt det gående til 2021. Senteret var nok landets viktigste treningssted i vintersesongen i nesten 20 år. Her var det både elite og amatører, forbund og klubber. Senteret ble raskt en suksess om vinteren.

Bilder fra Fornebu Indoor Golsenter

6. TEKNOLOGI SOM DRIVKRAFT

Simulatorgolfens og innendørsgolfens utvikling er drevet av teknologi, en kombinasjon av måleteknikk og datateknologi, samt en stor porsjon entusiasme for golf som aktivitet. Dette er vesentlig for at opplevelsen for brukeren skal friste til gjentagelse. Full Swing Golf var tidlig ute med å knekke denne koden, og fra 1990 og frem til rundt 2015 var de klare markedsledere. Mange produsenter forsøkte seg, men det ble med få installasjoner og mange skuffede investorer. Simulatorgolf var i

første omgang en underholdningsaktivitet for amatører. Nøyaktigheten var tilfredsstillende for hobbygolferen, men ikke god nok som trening for de beste. Det var imidlertid motiverende som underholdning og lettere å oppnå gode resultater enn ute. Det gav golfspilleren i stor grad den samme emosjonelle berg og dalbanen som gode og dårlige slag også gir ute på golfbanen.

Krav om teknologi for å hjelpe de beste til å bli enda bedre har opp gjennom årene resultert i et hav av «dingser» for å måle golfslagets egenskaper som køllehastighet, vinkel og spinn med mere. Mange forsøk er gjort for å beregne ballflukt basert på disse måledata. Mange produkter har kommet og gått.

I 2023 er det en håndfull produsenter av denne type utsyr som gir tilfredsstillende golfopplevelser til både spill og trening. Mens Full Swing Golf var størst i pionertiden og fremdeles holder denne posisjonen i USA er nå Trackman den ledende leverandøren i øyeblikket i Norge og Europa. Andre gode produkter leveres av Foresight Sport og About Golf og noen flere. I motsetning til tidligere er det nå mindre forskjeller på produktene som alle leverer gode golfopplevelser, er nyttige og gode treningsverktøy og skaper miljø og rekruttering til golfen.

7. KLUBBENE INNVOLVERES

Innendørs trening og anlegg er historisk etablert av privat initiativ utenfor golfklubbene. Anleggene ble etablert av entusiaster som både brukte sparepenger og fritid på dette. De fleste hadde i tillegg andre jobber. Da klubbhuset til Oslo Golfklubb ble bygget om i 1999 ble det foreslått å installere to golfsimulatorer bak pro-shopen til Stephen Newey. Det ble nedstemt av klubben, men Stephen, Niels og Tom etablerte Bogstad Innegolf (BIG) på privat basis. 20 år senere da nytt klubbhus så dagens lys, var innendørsgolf med 7 simulatorer med allerede på tegnebrettet. Denne utviklingen er blitt en stor del av mange klubbers virksomhet. Dette er et resultat av at teknologi som tidligere bare ble brukt til instruksjon og undervisning også kunne ekspandere til fullverdige simulatorer med spill for både underholdning og konkurranse.

Lignende utvikling har vi sett i mange andre klubber og i dag er innendørsgolf i planene på en eller annen måte i de aller fleste større golfklubber.

8. GOLF INNE LETTERE TILGJENGELIG ENN GOLF UTE

I Norge er det ca. 170 golfklubber med tilgang til å spille på gress. Dette inkluderer både 6,9,18 og 27 hulls anlegg.

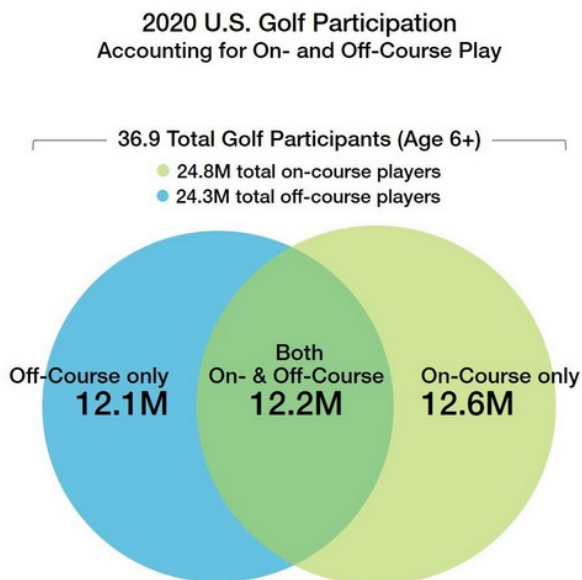
I desember 2024 er det ca. 130 steder man kan spille innendørs på simulator på steder fra en enslig simulator til steder med opptil 13 simulatorer. Her kan man spille både med og uten handicap, med og uten medlemskap og med og uten

venner og kolleger. Terskelen for å spille simulator er lav, og dette er en perfekt rekrutteringsarena til golf på bane. Man ser etablering av teknologigolf vokser i alle land, også der man kan spille ute hele året.

Innendørsgolfen og den teknologiske utviklingen er i ferd med å endre den tradisjonelle måten man tenker golf på. Golf er som de fleste andre idrettsaktiviteter noe som i like stor grad vil foregå utenfor klubbene slik som ski, ballspill, vannsport etc. Dette innser også golfens voktere i R&A og USGA og ønsker det velkommen. Dette er med på å gjøre golf som aktivitet tilgjengelig for alle og fjerner fordommer og barrierer som tidligere har vært med på å gi golf en status for bare spesielt interesserte.

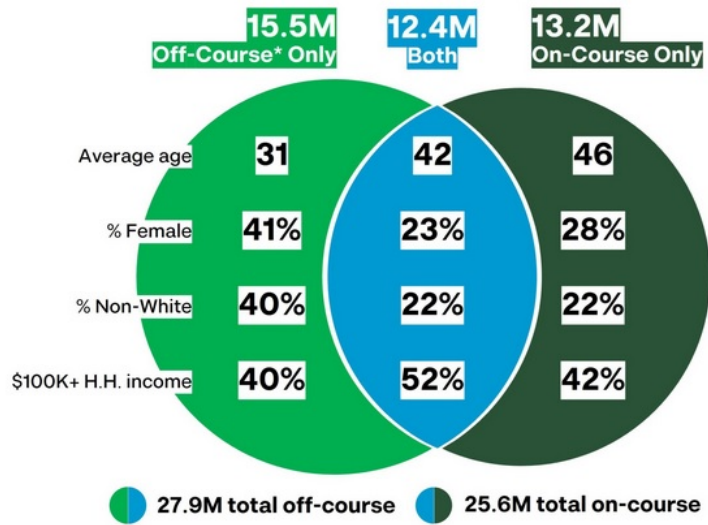
9. TEKNOLOGI OG INNEGOLF BLIR DEN TRADISJONELLE GOLFENS BESTEVENN

R&A sjef Martin Slumbers, uttalte i 2023 at golf skal være tilgjengelig for alle og definisjonen på golf er enhver som slår på en golfball med en golfkølle uansett arena og/eller ferdighetsnivå. Han presiserer i tillegg at de langt fleste gjør dette som fritidssysel. Det betyr at gress ikke er nødvendig for å kalle seg golfspiller. I USA er golf utenfor banene blitt større enn på banen og det samme skjer i Østen og tett befolkede områder. Golf for alle tilhører ikke bare idretten, men også underholdnings og service industrien. I illustrasjonen under kan man se hvordan golfen har utviklet seg over de forskjellige arenaer fra 2020 til 2022. Dette er en tendens vi også ser i Europa og resten av verden.

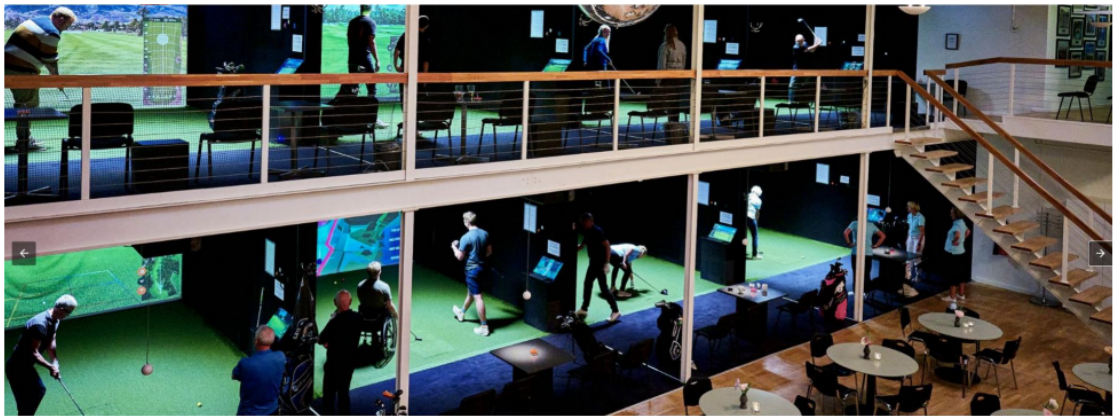
Source: National Golf Foundation
Off-course golf includes golf entertainment venues (Topgolf, Drive Shack, etc.), standalone driving ranges, and/or the hundreds of businesses that now have simulators and screen golf setups.

2022 U.S. Golf Participation 41.1 Million Total Participants

Source: National Golf Foundation
January 2023

10. BILDEGALLERI:

Et simulatorsenter i 2 etasjer og 18 simulatorer har samme kapasitet som en 18 hulls golfbane til en brøkdel av kostnadene.

Også Tiger Woods og mange andre profesjonelle spiller og trener på simulator

Drivingrangen er blitt mer enn trening og oppvarming

Simulator gir spektakulære opplevelser også for de som ikke reiser verden rundt for å spille golf.

Golf og sosialt samvær med mat og drikke øker i hele verden.

Topgolf USA, er verdens største på golf
«uten gress» <https://topgolf.com/uk/>